

Joggyakorlat.

A „nyilvános előadás“ szerzőjogi értelmezéséhez egészen meglepő adatokkal járult hozzá a budapesti kir. ítélőtábla egy legutóbbi kelt ítéletével, amely — ha az helybenhagyatnék — a szinpadi szerzők számára azt jelentené, hogy a klubtagok és ezek vendégei előtt tartott műkedvelői előadások után nem jár szerzői jogdíj. Ez a kijelentés a tábla P. XIV. 8594—1927. ügyszámu végítéletében foglaltatik s bár még hátra van az ügyben a Kuria döntése, már most szövétehetjük ezt a szerzői jogi szempontból igen fontos kérdést, mert abban a szerzők rovására erősen retrográd irány mutatkozik. Még pedig — és ez sajnos nem meglepetés számunkra — a szerzői jog személyiségi vonatkozásában is. Az alább közölt táblai ítéletben ugyanis egyebek közt azt olvassuk, hogy a fordító, — aki a szerzővel egyforma védelemben részesül, — nem támaszthat igényt arra, hogy megnevezzék, ha csak „nem fejezte ki azt az akaratát“, hogy a szinlapon vagy meghívón kitegyék a nevét! A tábla, sajnos, nem ad utbaigazítást arra nézve, hogy a szerző vagy a fordító *miként* fejezze ki abbéli akaratát, hogy mindenki, aki műsorára tüzi ki a darabot, tartozik szerzőt-fordítót megnevezni, — de a személyiségi jog általános elveiből folyik, hogy senkinek egyéni érvényesülését elnyomni, tehát a szerzői vagy fordítói mivoltát elhallgatni nem szabad s amennyiben valaki ez ellen a személyiségi jogi elv ellen vét, annak ellenében szerzőnek-fordítónak *lebecsülése* miatt támad kereseti igénye (actio injuriarum aestimatoria), amely ezidőszerinti szerzői jogi rendszerünkben „nem vagyoni kárért való elégtétel“ szolgáltatására irányul. Az újabb külföldi szerzői jogalkotások már kifejezetten dekretálják ezt a személyiségi vonatkozású elvet, köztük legvilágosabban az új olasz szerzői törvény, amely 16. szakaszában kimondja, hogy „a szerzőnek mindenkor joga van keresetet indítani avégett, hogy művének szerzősége el ne nyomassék (francia szövegében: „que la paternité de son oeuvre ne soit méconue“), mert ez neki igen súlyos és méltatlan morális kárt okozhat“. Felső bíróságainknak a jogfejlődés iránt való kiváló érzéke mellett remélhető, hogy a személyiségi jog vonatkozásait a szerzői jogi ítélezésekben ezentul mind szélesebb körben fogják figyelembe venni, mert erre vezet az új irány a szerzői jog külföldi gyakorlatában s az elől a berni egyezményhez csatlakozott állam bírósága aligha zárkozhatik el.

Az eset egyébként ez: Egy lipótvárosi társaskörnek a klubestélyén előadták a „Szobalány öngyása“ című zenés színművet felperes fordításában, de az ő megnevezése nélkül. Az előadásra töle engedelmet nem kértek és felszólítására jogdíjat nem fizettek. A felperes fordító szerzői jogbitorlás iránt indít keresetet s annak a budapesti kir. törvényszék helyt is adott.

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, felperest keresetével elutasítja s azt mondja indokolásul, hogy:

mivel alperes a szóbanforgó zenés színművet nem mindenki által szabadon és tetszés szerint hozzáférhető, tehát nyil-

vános helyen, és nem mindenki számára, — hanem csupán saját körhelyiségeiben s csak a saját tagjai és azok meghívott vendégei számára adatta elő; az ilyen előadás pedig a m. kir. Kuria 1918. évi február 9-én hozott 18. számú polgári jogegységi döntvényének ... indokolása és közzefogás szerint nyilvános előadásnak nem tekinthető,

mivel az 1921. évi LIV. t.-c. 8., 49., 51. és 57. §-ainak egybevetett értelme szerint a szerző, vagy fordító engedélye nélkül valamely zenés színműnek csak nyilvános helyen való előadása állapítja meg az idézett szakaszokba ütköző szerzői jogbitorlás vétségének tényálladékát, ellenben az ilyen műnek nem nyilvános helyen — bár a szerző, vagy a fordító engedélye nélkül való előadása ilyen vétség tényálladékát meg nem állapítja;

mivel az a körülmény, hogy a szóbanforgó szindarab per tárgyává tett előadására szóló meghívón nem volt kiüntetve, hogy ezt a zenés színművet magyarra felperes fordította, — egymagába véve az 1921. évi LIV. t.-c. 23. §-ában foglalt szerzői jogbitorlás vétségének tényálladékát sem állapítja meg, mert *nincs bizonyítva, sőt a per során felperes maga sem állította, hogy az alperes előtt kifejezte volna azt az akaratát, hogy a meghívókon az előadandó szindarab megjelölése mellett az is kiüntetettessék, hogy azt a szindarabot ő, a felperes fordította.*

Dr. Molnár Márton.

A versenytilalmi kikötés érvényessége. Birói gyakorlatunk egyik kifejecesedett tétele, hogy az oly versenytilalmi megállapodás, amely helyi, időbeli kikötéseivel fogva a kötelezett fél megélhetését és boldogulását méltánytalanul vagy túlságosan gátolja, a jó erkölcsökbe ütközik és ezért semmis.

Jól esik regisztrálni a Kuriának a versenytilalmi megállapodás érvényességére vonatkozó egy újabb döntését nemcsak annak helyessége miatt, hanem mert az igazság diadalra juttatása érdekében nem riadt vissza a jogi és ítélkezési technika eszközétől sem.

Az ítélőtábla a perben hivatkozott versenytilalmi kikötést, hogy alperes mindaddig, amíg felperes S. községben szikvizgyárat tart fenn, a község területén szikvizgyártással nem foglalkozhatik, — „birói elismerésre nem számítható“nak mondotta ki. A tényállás teljességéhez hozzátartozik, hogy alperes a felperesnek eladta szikvizgyárat és ezen eladással kapcsolatban létesült a fenti versenytilalmi megállapodás.

A Curia P. IV. 4936/1927. sz. határozata noha megállapítja, hogy a versenyszabadság azon időbeli korlátja, „amíg a vevőnek S. községben szikvizgyára lesz“, nemcsak határozatlan, de közel áll az időbeli korlát nélkül való versenytilalmi kikötéshez, — mégis kimondja, hogy a kikötés egészében érvénytelennek nem tekinthető, hanem csak azt vonja maga után, hogy a versenytilalmi kikötés időbeli korlátozásának az a része érvénytelen, amely a méltányos időhatárt meghaladja. (A határozat, — sajnos — e ponton nem szövegezett elég élesen; a fenti szövegezés azonban a Kuria álláspontjának hű visszaadása kívánt lenni.) A versenykorlátozás időbeli ha-